

**Wymagania i kryteria oceniania z języka polskiego dla klasy 4. szkoły podstawowej
na podstawie wymagań edukacyjnych wyd. Nowa Era do podręcznika *Słowa na start! Klasa 4* autorstwa Joanny Kostrzewy**

Wymagania na oceny uwzględniają zapisy podstawy programowej kształcenia ogólnego określonej w rozporządzeniu Ministra Edukacji
z dnia 11 marca 2026 r.

WYMAGANIA NA OCENĘ DOPUSZCZAJĄCĄ – UCZEŃ:

- opowiada o sytuacji przedstawionej na obrazie
- określa czas i miejsce sytuacji przedstawionej na obrazie
- czyta głośno tekst
- wymienia bohaterów utworu
- określa czas i miejsce wydarzeń
- wymienia wydarzenia przedstawione w utworze
- wskazuje, kto wypowiada się w wierszu
- wymienia sytuacje ukazane w wierszu
- podaje definicję nastroju wiersza
- wyjaśnia, co jest tematem wiersza
- wymienia litery w kolejności alfabetycznej
- definiuje literę
- definiuje głoskę
- wskazuje sylaby
- wyjaśnia, co tworzy sylabę
- wymienia zasady ortograficzne pisowni *ó*
- poprawnie zapisuje wyrazy zakończone na: *-ów, -ówka, -ówna*
- wymienia zasady ortograficzne pisowni *u*
- poprawnie zapisuje wyrazy zakończone na: *-lec, -uch, -unek, -us, -usz, -ura, -uj, -uje*
- poprawnie zapisuje miejscowość i datę
- wymienia elementy pozdrowienia

- podejmuje próbę napisania pozdrowień
- wybiera wyrazy, które najtrafniej opisują obraz
- podaje definicję podmiotu lirycznego
- podaje definicję narratora
- podaje definicję bohatera literackiego
- podaje definicję epitetu
- wyjaśnia, jakie informacje na temat książki znajdują się na karcie katalogu internetowego
- wymienia ludzi, bez których nie powstałaby książka
- podaje definicję rzeczownika
- wskazuje rzeczowniki nazywające: osoby, zwierzęta, rośliny, rzeczy, miejsca, zjawiska pogodowe
- podaje liczby i przypadki rzeczownika
- wymienia zasady ortograficzne pisowni wielką literą: imion, nazwisk, przydomków, pseudonimów, tytułów
- wskazuje cudzysłów i kursywę
- zna zasady stosowania cudzysłowu i kursywy
- mówi, czym jest notatka i wymienia różne sposoby notowania
- podaje definicję porównania
- mówi, kto uczestniczy w wydarzeniach i kto o nich opowiada
- układa wydarzenia z utworu w kolejności ich występowania
- wskazuje, dla kogo wydarzenie jest nieprzyjemne
- wskazuje i wyjaśnia najważniejsze wydarzenie z tekstu
- określa, kiedy i gdzie wydarzenie się rozgrywa
- wyjaśnia, jacy są bohaterowie przedstawieni w tekście: jakie mają cechy i umiejętności, jak wyglądają
- podaje definicję rymu
- podaje definicję synonimu
- podaje definicję adresata wiersza
- podaje definicję nadawcy, odbiorcy oraz komunikatu
- wskazuje nadawcę i odbiorcę komunikatu na podstawie zdjęć
- wskazuje przymiotniki wśród innych części mowy

- dopasowuje przymiotniki do ilustracji
- podaje liczby, rodzaje i przypadki przymiotnika
- wymienia zasady ortograficzne pisowni *rz*
- poprawnie zapisuje wyrazy zakończone na: *-arz*, *-erz*, *-mistrz*, *-mierz*
- wymienia zasady ortograficzne pisowni *ż*
- definiuje opis postaci i wymienia jego najważniejsze elementy
- wymienia wyrazy opisujące wygląd postaci
- opisuje ustnie w 2–3 zdaniach wygląd i zachowanie postaci rzeczywistej
- nazywa kolory, które widzi na obrazie
- mówi o pogodzie przedstawionej na obrazie
- wymienia ważne miejsca w Polsce
- podaje skojarzenia ze słowem *Polska*
- zna hymn Polski *Mazurek Dąbrowskiego*
- wyjaśnia, gdzie i kiedy powstał utwór, kto jest jego autorem
- podaje definicję rytmu
- podaje definicję elementów realistycznych i fantastycznych utworu
- podaje definicję legendy
- wymienia ludzi przygotowujących przedstawienie teatralne
- podaje definicję czasownika i pytania czasownika
- wskazuje czasowniki wśród innych części mowy
- podaje liczby, rodzaje i osoby czasownika
- wskazuje czasowniki w czasie przeszłym, teraźniejszym i przyszłym
 - wskazuje bezokolicznik jako nieosobową formę czasownika
- wymienia zasady ortograficzne pisowni wielką literą państw, regionów, miast, dzielnic, wsi
- określa, czym jest ramowy i szczegółowy plan wydarzeń
- uzupełnia ramowy plan wydarzeń na podstawie tekstu
- wymienia elementy znajdujące się na obrazie
- układa ramowy plan wydarzeń do baśni

- podaje definicję baśni
- przedstawia wydarzenia ukazane w tekście
- podaje definicję dialogu i monologu
- wskazuje na powtarzające się słowa w baśni
- wskazuje zdania prawdziwe i fałszywe na podstawie tekstu baśni
- wskazuje przysłówki wśród innych części mowy
- wymienia zasady ortograficzne pisowni *nie* z: czasownikami, rzeczownikami, przymiotnikami i przysłówkami
- wymienia najważniejsze elementy opisu przedmiotu
- podaje wyrazy opisujące wygląd przedmiotu
- opisuje ustnie w 2–3 zdaniach wygląd, wielkość, kształt, kolor przedmiotu
- łączy części opisu przedmiotu z ich przykładowymi realizacjami
- opisuje wygląd elementów znajdujących się na obrazie
- podaje definicję powtórzenia
- przedstawia sytuację ukazaną w utworze
- podaje definicję antonimu
- wyjaśnia, jakie emocje towarzyszą mu po przeczytaniu tekstu
- wskazuje, na które pytania nie można znaleźć odpowiedzi w tekście
- podaje definicję grzeczności językowej
- wymienia zwroty i gesty powitalne
- wyjaśnia, czym jest zdanie
- wymienia typy zdań ze względu na cel wypowiedzi
- wymienia zasady ortograficzne pisowni *ch*
- wymienia zasady ortograficzne pisowni *h*
- wymienia znaki interpunkcyjne znajdujące się na końcu zdania
- określa, czym jest opowiadanie i wymienia jego części
- łączy części opowiadania z ich przykładowymi realizacjami
- wymienia kolory, które widzi na obrazie
- czyta wiersz głośno

- czyta głośno wywiad
- wyjaśnia, jakie emocje towarzyszą mu po przeczytaniu wywiadu
- zapisuje trzy słowa, które najlepiej opisują bohatera wywiadu
- przedstawia temat utworu i wyjaśnia związek tytułu z treścią utworu
- podaje nazwy głównych części zdania i pytania, na które odpowiadają
- określa, czym jest podziękowanie i wymienia jego elementy
- opowiada, co zapamiętał z lektury i wyjaśnia, dlaczego
- porządkuje wydarzenia utworu w kolejności chronologicznej
- wskazuje postaci, pomiędzy którymi tworzy się relacja.

WYMAGANIA NA OCENĘ DOSTATECZNĄ – UCZEŃ POTRAFI TO, CO NA OCENĘ DOPUSZCZAJĄCĄ, ORAZ:

- opisuje postacie przedstawione na obrazie
- wyjaśnia, kim mogą być dla siebie osoby ukazane na obrazie
- czyta wiersz głośno, wyraźnie
- wymienia sytuacje opisane w wierszu
- wskazuje w tekście wiersza wers i strofę
- opowiada o postaciach znajdujących się na obrazie i wyjaśnia tytuł obrazu
- czyta głośno i cicho
- przedstawia bohaterów utworu
- formułuje 2–3 zdania na temat czasu i miejsca wydarzeń przedstawionych w utworze oraz o wydarzeniach utworu
- przedstawia bohaterów wiersza; wyjaśnia, kim dla siebie są bohaterowie i co mogą czuć w danych sytuacjach
- wskazuje nastrój wiersza
- porządkuje wyrazy w kolejności alfabetycznej
- odróżnia głoski i litery
- poprawnie dzieli wyrazy na sylaby
- stosuje zasady ortograficzne pisowni *ó*
- tworzy formy pokrewne i poprawnie zapisuje wyrazy z *ó* wymiennym
- stosuje zasady ortograficzne pisowni *u*

- poprawnie zapisuje adres
- redaguje pozdrowienia według wzoru
- wybiera wyrazy, które najtrafniej opisują obraz i uzasadnia swoją opinię
- określa czas i miejsce sytuacji przedstawionej na obrazie
- wskazuje uczucia podmiotu lirycznego w wierszu
- formułuje 2–3 zdania na temat dwóch etapów projektu szkolnego
- wyjaśnia, kto opowiada o wydarzeniach w tekście
- wskazuje sposoby spędzania wolnego czasu przedstawione w wierszu i mówi, który z nich wybiera najczęściej
- wyjaśnia, z czego wynikają zachowania bohaterów
- odpowiada na pytania dotyczące dalszych kroków w związku z niewiedzą o miejscu książki, końcem terminu wypożyczenia książki
- przygotowuje informacje na temat książki wartęj przeczytania
- wyjaśnia, na czym polega praca poszczególnych osób przy książce
- dopasowuje nazwy czynności do nazw zawodów osób pracujących przy książce
- zapisuje nazwy uczuć i układa z nimi zdania
- ustala rodzaj rzeczowników
- zadaje pytania przy kolejnych przypadkach
- stosuje zasady ortograficzne pisowni wielką literą: imion, nazwisk, przydomków, pseudonimów, tytułów
- zapisuje tytuły utworów w cudzysłowach
- odróżnia różne sposoby notowania
- sporządza notatki, wykorzystując wiedzę na temat różnych sposobów notowania
- wyjaśnia, jak przedstawia siebie osoba, która wypowiada się w wierszu, na czym się skupia w prezentacji siebie
- wskazuje, jak tytuł wiersza łączy się z jego treścią
- wyjaśnia, co jest ważne dla bohaterów i jakie łączą ich relacje
- uzasadnia swoją odpowiedź, odwołując się do tekstu
- wyjaśnia, jak wyglądała sytuacja, w której uczestniczą bohaterowie z ich perspektywy
- formułuje 2–3 zdania na temat cech charakteru bohaterów i uzasadnia swoje wybory, odnosząc się do tekstu
- łączy wyrazy o tym samym znaczeniu
- wyjaśnia, jakie uczucia towarzyszą mu po przeczytaniu wiersza i uzasadnia swoją odpowiedź

- wyjaśnia, kim jest adresat wiersza
- przedstawia, jakie znaki wykorzystujemy, by skutecznie się komunikować
- nazywa uczucia postaci na ilustracjach i wyraża je emotikonami
- wypisuje z tekstu rzeczowniki wraz z określającymi je przymiotnikami
- odmienia przymiotnik przez liczby i przypadki
- stosuje zasady ortograficzne pisowni *rz*
- stosuje zasady ortograficzne pisowni *ż*
- poprawnie zapisuje wyrazy z *ż* po *l, ł, r, n*
- łączy nazwy części opisu postaci z przykładami
- wymienia przymiotniki określające: wiek, wzrost, sylwetkę, twarz, włosy, strój, usposobienie
- określa czas i miejsce sytuacji przedstawionej na obrazie
- wyjaśnia, czy miejsce przedstawione na obrazie jest spokojne, czy pełne ruchu
- podaje, z czego słyną różne miejsca w Polsce
- rozpoznaje miejsca, budynki i przedmioty przedstawione na mapie Polski
- wyjaśnia, dla kogo napisano *Mazurek Dąbrowskiego* i w jakiej sytuacji znajdowała się wtedy Polska
- formułuje 2–3 zdania na temat tego, jak wyglądało życie Piasta Kołodzieja i jego rodziny, czym były postrzyżyny, jak Piast ugościł wędrowców i jak wędrowcy odwziewali się za gościnę
- formułuje 2–3 zdania na temat tego, dlaczego Lech, Czech i Rus postanowili wyruszyć w drogę, jakie ziemie osiedlili bracia, co sprawiło, że Lech pozostał w miejscu wybranym na odpoczynek
- wyjaśnia znaczenie rekwizytów w teatrze
- wyjaśnia, na czym polega praca poszczególnych osób przy przedstawieniu teatralnym
- wyjaśnia, z jakimi wyrazami łączą się czasowniki
- odmienia czasowniki przez liczby, osoby i rodzaje
- odróżnia czasowniki w czasie przeszłym, teraźniejszym i przyszłym
- rozpoznaje bezokolicznik
- stosuje zasady ortograficzne pisowni wielką literą: państw, regionów, miast, dzielnic, wsi
- przekształca czasowniki na rzeczowniki nazywające czynność
- przekształca plan wydarzeń z czasownikami na plan wydarzeń z rzeczownikami nazywającymi czynności

- wyjaśnia, jakie elementy przedstawione na obrazie zna z baśni
- formułuje 2–3 zdania na temat tego, z czego wynikała niechęć macochy do Kopciuszka, dlaczego bohaterka nie przyznała się ojcu, że jest źle traktowana, dlaczego zyskała przezwisko, dlaczego siostry nie chciały, bo bohaterka uczestniczyła w balu, co sprawiło, że księżę zwrócił uwagę na Kopciuszka
- wyjaśnia, z jakich części składa się tekst
- wyjaśnia, jaką funkcję pełni tekst zapisany kursywą
- formułuje 2–3 zdania na temat tego, co przytrafiło się rybakowi podczas połowu i jak bohater postąpił w tej sytuacji
- przypisuje cechy charakteru poszczególnym bohaterom baśni, uzasadniając swój wybór
- określa rodzaj czasownika w czasie przeszłym w liczbie pojedynczej i mnogiej
- wskazuje czasowniki w rodzaju męskoosobowym i niemęskoosobowym
- wyszukuje przysłówki w tekście
- rozpoznaje przysłówki pochodzące od przymiotników
- stosuje zasady ortograficzne pisowni *nie* z: czasownikami, rzeczownikami, przymiotnikami i przysłówkami
- stosuje wyrazy bliskoznaczne nazywające cechy przedmiotu
- tworzy porównania, aby urozmaicić opis przedmiotu
- wyjaśnia, jakie uczucia budzi w nim namalowana scena, uzasadnia swoje wybory
- wyjaśnia, kim jest podmiot mówiący w wierszu, uzasadniając
- wyjaśnia, kto jest narratorem utworu, uzasadniając
- podaje imię głównego bohatera, jego przezwisko i historię przezwiska
- wyjaśnia zachowania bohaterów w świecie realnym i wirtualnym
- tworzy pytania do odpowiedzi z tekstu
- wyjaśnia, co jest tematem utworu
- wybiera pary antonimów i decyduje, które słowa określają bohaterów oraz uzasadnia swój wybór
- przedstawia zasady skutecznej komunikacji
- rozpoznaje zdania oznajmujące, pytające i rozkazujące
- stosuje zasady ortograficzne pisowni *ch*
- stosuje zasady ortograficzne pisowni *h*
- stosuje, zgodnie z regułami, kropkę, pytnik, wykrzyknik na końcu zdania

- układa wydarzenia do opowiadania w kolejności
- redaguje początek opowiadania na podstawie ilustracji
- pracując w grupie, układa plan wydarzeń do historyjki obrazkowej
- wyjaśnia, jakie uczucia budzi w nim namalowana scena, uzasadnia swoje wybory
- wyjaśnia, kim jest bohater wiersza
- wyjaśnia, co obserwuje bohater wiersza i o czym marzy
- wyjaśnia, co jest tematem wywiadu
- wskazuje podmiot jako wykonawcę czynności
- wskazuje orzeczenie jako określenie czynności lub stanu
- wskazuje brakujące elementy w podanym podziękowaniu
- wybiera sformułowania, które może użyć do zredagowania podziękowań
- prezentuje trzy fragmenty utworu potwierdzające czas i miejsce wydarzeń
- wskazuje cechy charakteru, umiejętności i cechy szczególne bohaterów
- wyjaśnia, odnosząc się do tekstu, jak oceniają siebie wzajemnie bohaterowie
- wskazuje różnice pomiędzy bohaterami a realnymi postaciami w otaczającym go świecie
- opowiada o codziennych aktywnościach bohaterów lektury
- wyjaśnia, kto z bohaterów tekstu mógłby być jego kolegą i uzasadnia swój wybór
- wskazuje cechy charakteru bohaterów na podstawie ich zachowań
- umieszcza wydarzenia na osi czasu zgodnie z kolejnością ich występowania
- wskazuje, ważne wydarzenia w tekście
- wyjaśnia, kto jest głównym bohaterem utworu i podaje trzy najważniejsze cechy postaci, uzasadniając swój wybór
- opisuje, jak zachowują się bohaterowie.

WYMAGANIA NA OCENĘ DOBRA – UCZEŃ POTRAFI TO, CO NA OCENĘ DOSTATECZNĄ, ORAZ:

- analizując sytuację przedstawioną na obrazie, wyjaśnia, co mogło wydarzyć się wcześniej
- czyta wiersz, podkreślając głosem ważne słowa
- określa temat wiersza
- opowiada w 2–3 zdaniach o sytuacjach przedstawionych w wierszu

- nazywa uczucia towarzyszące osobom wypowiadającym się w wierszu i uzasadnia swój wybór
- czyta głośno, wyraźnie oraz cicho
- wskazuje cechy charakteru bohaterów i uzasadnia swój wybór, odwołując się do tekstu
- nazywa uczucia towarzyszące postaciom wypowiadającym się w wierszu i uzasadnia swój wybór
- wyjaśnia przyczyny zachowań bohaterów
- wyjaśnia, co wpływa na nastrój wiersza
- określa liczbę liter i głosek w podanych wyrazach
- odróżnia samogłoski i spółgłoski
- układa wyrazy z różnych sylab
- poprawnie przenosi wyrazy do następnej linii
- korzysta ze słownika ortograficznego
- stosuje zwroty do adresata
- uzupełnia brakujące elementy pozdrowienia
- określa dominujące na obrazie kolory
- opisuje sytuację przedstawioną na obrazie
- wskazuje podobieństwa szkoły do dorosłego życia
- wyjaśnia, czego, według taty, uczy szkoła oprócz różnych przedmiotów
- wskazuje uczucia i refleksje bohaterów i uzasadnia swoje wybory
- wyjaśnia, jak zmienia się zachowanie bohaterów
- znajduje w tekście określenia rzeczownika i udowadnia, iż są to epitety
- znajduje w tekście trzy rzeczowniki bez określeń i formułuje do nich epitety
- szuka w Internecie informacji na temat zajęć organizowanych przez najbliższą bibliotekę
- sporządza listę zajęć bibliotecznych, w których chętnie wzięłby udział
- wyjaśnia, która z bibliotek przedstawionych na ilustracji wydaje się mu najbardziej atrakcyjna
- zapisuje pytania do wybranych osób pracujących przy powstawaniu książki
- wyszukuje rzeczowniki w rozmowie, zapisuje je w zeszycie w formie podstawowej i określa ich rodzaj
- odmienia rzeczowniki przez przypadki w liczbie pojedynczej i mnogiej
- poprawnie zapisuje: imiona, nazwiska, przydomki, przezwiska, tytuły książek, filmów, programów, dzieł sztuki

- zapisuje cytowane wypowiedzi w cudzysłowach
- wybiera z tekstu ważne informacje
- notuje ważne informacje w formie: krótkiego tekstu, punktów, schematu, tabeli
- przewiduje mogące nastąpić kolejne wydarzenia w danym tekście
- wskazuje fragmenty dotyczące myśli mówiącego
- określa, jakie są te myśli, kiedy się pojawiają i czego mogą dotyczyć
- wskazuje, co łączy bohatera tekstu z narratora
- wybiera po dwie nazwy emocji, nazywa uczucia bohaterów tekstu, odwołując się do niego
- wyjaśnia, jaki wpływ na bohaterów tekstu mogą mieć ich doświadczenia
- wyjaśnia, czy dane doświadczenie może być przydatne w życiu, uzasadnia swoje stanowisko odwołując się do treści tekstu i własnych doświadczeń
- wskazuje różnicę pomiędzy chwaleniem się a przechwalaniem
- określa zachowania bohaterów i uzasadnia swoją odpowiedź, odwołując się do tekstu i własnych doświadczeń
- wyjaśnia, jakie informacje przekazuje autor tekstu na temat bohaterów poprzez ich zachowania
- zastępuje wyrazy synonimami
- wyjaśnia na podstawie wiersza, kim jest wielki człowiek
- wyjaśnia wpływ wielkiego człowieka na świat
- wyjaśnia, dlaczego w miejscach publicznych stosuje się znaki graficzne podczas komunikowania się
- wypisuje rzeczowniki i dopasowuje do nich odpowiednie przymiotniki
- stosuje przymiotniki w odpowiednich formach
- odróżnia przymiotniki w rodzaju męskoosobowym i niemęskoosobowym
- tworzy formy pokrewne i poprawnie zapisuje wyrazy z *rz* wymiennym
- tworzy formy pokrewne i poprawnie zapisuje wyrazy z *ż* wymiennym
- wskazuje cechy charakteru postaci na podstawie jej zachowania
- stosuje wyrazy bliskoznaczne, dzięki którym unika powtórzeń wyrazów *być* i *mieć*
- wyjaśnia, jak przedstawiony na obrazie krajobraz wyglądałby zimą lub jesienią
- wybiera trzy polskie miasta i podaje do nich jak najwięcej skojarzeń
- wymienia postaci i zdarzenia przedstawione w *Mazurku Dąbrowskiego*

- określa nastrój utworu, uzasadnia na podstawie tekstu swoje zdanie
- wyjaśnia, jak powtarzająca się ilość sylab wpływa na recytację utworu
- wskazuje różne przykłady zachowań patriotycznych i odnosi je do codziennego życia
- wymienia wydarzenia realistyczne i fantastyczne legendy
- wyjaśnia, dlaczego gród Lecha nazwano Gnieznem
- wyjaśnia związek między legendą a polskim godłem
- wyjaśnia, co to znaczy, że w teatrze dzieją się czary
- omawia wrażenia po spektaklu na podstawie wiersza
- wyjaśnia, który z zawodów związanych z teatrem wydaje się być najciekawszy i uzasadnia swój wybór
- prezentuje zawody związane z teatrem za pomocą ikon
- wyjaśnia, jakimi cechami charakteru wykazała się bohaterka i uzasadnia swój wybór, odnosząc się do tekstu
- odróżnia czasowniki nazywające czynności i stany
- stosuje czasowniki w odpowiednich formach
- określa osobę, liczbę i rodzaj czasownika
- odróżnia osobową formę czasownika od nieosobowej
- poprawnie zapisuje nazwy: państw, regionów, miast, dzielnic, wsi
- redaguje ramowy plan wydarzeń na podstawie tekstu
- odgaduje, na podstawie tytułu obrazu, kim są postaci na obrazie i uzasadnia swoją odpowiedź
- dopasowuje cechy charakteru do postaci, uzasadniając swoje stanowisko na podstawie tekstu
- wyjaśnia, które słowa w tekście są najważniejsze i dlaczego
- układa wydarzenia z tekstu w kolejności,
- dopasowuje emotikony do emocji Kopciuszka i uzasadnia swój wybór
- wyjaśnia, jak przyroda reagowała na kolejne żądania żony rybaka
- wyjaśnia znaczenie opisów darów ofiarowanych przez rybkę
- wyjaśnia przyczyny zachowań bohaterów
- stosuje czasowniki w czasie przeszłym i przyszłym
- odmienia czasowniki w czasie przyszłym w formie prostej i złożonej
- odróżnia rodzaj męskoosobowy i niemęskoosobowy czasowników w czasie przeszłym

- tworzy przysłówki od przymiotników
- dopisuje odpowiednie przysłówki do czasowników w zdaniach
- poprawnie zapisuje wyrazy z przeczeniem *nie*
- redaguje opis przedmiotu, unikając powtórzeń czasowników *być* i *mieć*
- wyjaśnia, co myśli o postaciach pokazanych na obrazie
- wczuwa się w sytuację podmiotu mówiącego w wierszu
- ocenia, czy pragnienia osoby mówiącej w wierszu są możliwe do spełnienia i uzasadnij swoją odpowiedź, odwołując się do tekstu i własny doświadczeń
- opisuje wygląd bohatera i wskazuje, czym się wyróżnia
- wskazuje podobieństwo i różnice w różnych kwestiach/tematach
- stosuje antonimy
- wskazuje powody zachowania bohaterów
- ocenia zachowanie bohaterów
- wyjaśnia, jak stosować zasady skutecznej komunikacji na co dzień
- wskazuje cechy dobrego i uważnego rozmówcy
- stosuje odpowiednie typy zdań w wypowiedzi
- tworzy formy pokrewne i poprawnie zapisuje wyrazy z *ch* wymiennym
- tworzy formy pokrewne i poprawnie zapisuje wyrazy z *h* wymiennym
- stosuje znaki interpunkcyjne świadomie
- redaguje opowiadanie, zachowując kolejność wydarzeń i trójdzielną kompozycję
- wskazuje elementy fantastyczne i realistyczne na obrazie
- wyjaśnia, jak połączenie elementów realistycznych z fantastycznymi wpływa na nastrój obrazu
- nazywa emocje towarzyszące bohaterom
- wyjaśnia, jaki jest bohater opowiadający o wydarzeniach i uzasadnia swoje stanowisko
- prezentuje swoje stanowisko i uzasadnia je
- wskazuje podmiot i orzeczenie
- wyjaśnia znaczenia przysłów
- uzupełnia tekst podziękowania, korzystając z przydatnych słów

- redaguje ustne podziękowania w określonych sytuacjach
- łączy wydarzenia utworu z ich skutkiem
- ocenia bohaterów tekstów i uzasadnia swoje zdanie
- opowiada wydarzenia z perspektywy różnych bohaterów
- dopasowuje emotikony do postaci z książki
- informuje, jak rozumie tekst
- wyjaśnia, z jakimi wydarzeniami z tekstu wiążą się poszczególne ilustracje
- uzupełnia wydarzenia utworu zgodnie z treścią utworu
- rozpoznaje bohaterów na podstawie ich opisów oraz fragmentów ich wypowiedzi
- przedstawia informacje na temat narratora
- prezentuje informacje o bohaterach
- definiuje pojęcie wartości
- wskazuje wartości, którymi kierowali się bohaterowie.

WYMAGANIA NA OCENĘ BARDZO DOBRĄ – UCZEŃ POTRAFI TO, CO NA OCENĘ DOBRĄ, ORAZ:

- proponuje tematy rozmów postaci przedstawionych na obrazie
- czyta wiersz, stosując odpowiednie tempo i intonację
- opowiada w ciekawy sposób o bohaterach i o sytuacjach przedstawionych w wierszu, odnosząc je do własnego doświadczenia
- porównuje obraz ukazany w wierszu i na ilustracji, wskazując podobieństwa i uzasadnia swój pogląd
- przedstawia swoją opinię o bohaterze i jego zachowaniu, a także wydarzeniach z tekstu
- przewiduje reakcję bohaterów, odnosząc się do własnych doświadczeń
- wyjaśnia, jak należy postępować w różnych sytuacjach
- przedstawia określenia, którymi można by opisać bohaterów w wierszu i uzasadnia swoje wybory
- wyjaśnia, jakie uczucia towarzyszą osobom mówiącym w wierszu i uzasadnia swoją opinię
- bezbłędnie odróżnia samogłoski i spółgłoski
- szuka wyrazu w słowniku ortograficznym
- korzysta ze słownika ortograficznego, sprawdzając poprawność przenoszenia wyrazów do następnej linii
- poprawnie zapisuje wyrazy z ó niewymiennym

- poprawnie zapisuje wyrazy będące wyjątkami
- redaguje pozdrowienia odpowiednie do sytuacji i adresata
- wskazuje różnice między SMS-em a kartką pocztową
- stosuje emotikony
- wyjaśnia, dlaczego dane zdarzenie z tekstu mogło mieć miejsce i uzasadnia swoją opinię
- podaje argumenty do opinii
- opowiada w ciekawy sposób o wydarzeniach przedstawionych w utworze z perspektywy różnych bohaterów
- wyjaśnia, dlaczego zmienia zdanie o poszczególnych bohaterach, odwołując się do tekstu i do wypowiedzi innych
- opowiada, jak poprawić atmosferę w klasie, słucha opinii innych uczniów
- wymyśla tytuły książek; wyjaśnia, która z nich jest najciekawsza
- opracowuje listę rozwiązań, które warto zastosować, by biblioteka była miejscem wartym spędzania w niej czasu
- wyjaśnia, jakimi cechami charakteru powinny wyróżniać się poszczególne osoby pracujące nad powstawaniem książki i uzasadnia swoje poglądy
- nazywa cechy charakteru, zapisuje je jako rzeczowniki i określa ich rodzaj
- zamienia rzeczowniki na inne o podobnych znaczeniu, by uniknąć powtórzeń
- uzupełnia zdania właściwymi formami rzeczownika
- określa przypadek i liczbę danego rzeczownika w zdaniu
- poprawnie zapisuje tytuły: książek, filmów, utworów, dzieł sztuki, programów, również ze spójnikami i przymkami wewnątrz tytułu
- samodzielnie i sprawnie korzysta ze słownika ortograficznego
- stosuje kursywę w tekście pisanym na komputerze
- sporządza notatkę w określonej formie
- wybiera sposób zanotowania ważnych informacji
- wybiera jedną myśl, którą uważa za najbliższą i rysuje ją w zeszycie
- uzasadnia swoje zdanie
- analizuje budowę porównania i wskazuje porównania w wierszu
- wskazuje fragmentu utworu, w którym bohater ukazuje dane cechy i wyjaśnia, czego mogą nas nauczyć
- wyjaśnia, jak radzić sobie z uczuciami
- wskazuje, na podstawie własnych doświadczeń, co pomaga w różnych sytuacjach
- zapisuje trzy pary wyrazów, które rymują się w utworze

- wyjaśnia, jak na co dzień można dbać o przyrodę
- wskazuje, który wyraz nie jest synonimem
- wyjaśnia, co oznaczają dane słowa i odnosi je do własnych doświadczeń
- wyjaśnia, dlaczego znajomość znaków jest potrzebna we współczesnym świecie
- wyszukuje przymiotniki w zadaniach
- określa przypadek, rodzaj i liczbę danego przymiotnika
- określa rodzaj przymiotnika w liczbie pojedynczej i liczbie mnogiej
- poprawnie zapisuje wyjątki w pisowni *rz* po spółgłoskach
- poprawnie zapisuje wyrazy z *rz* niewymiennym
- poprawnie zapisuje wyrazy z *ż* niewymiennym
- przygotowuje zagadki – opisy osób z klasy
- stosuje odpowiednią kompozycję w wypowiedzi pisemnej
- wydziela akapity w wypowiedzi pisemnej
- opisuje pierwszy i drugi plan obrazu
- wybiera fragment obrazu i opisuje go za każdym razem w jednym zdaniu wesoło, smutno, tajemniczo, zabawnie
- opowiada o atrakcjach regionu, w którym mieszka
- wyjaśnia, co łączy wszystkich Polaków
- omawia, do jakiej postawy wobec ojczyzny chce przekonać Polaków osoba mówiąca w utworze
- wyjaśnia, jak wyrazić miłość do ojczyzny w czasach pokoju
- wyjaśnia, dlaczego dbanie o przyrodę jest przykładem postawy patriotycznej
- wyjaśnia powód powołania się w tekście na autorytet i buduje wniosek dotyczący tego, jak rodzice współcześnie mogą swoje dzieci uczyć patriotyzmu
- wskazuje cechy charakteru Piasta Kołodzieja i uzasadnia je, odnosząc się do treści legendy
- wskazuje na podstawie tekstu cechy legendy
- wyjaśnia, o jakim ważnym wydarzeniu opowiada legenda *O Lechu, Czechu i Rusie*
- wyjaśnia, dlaczego, według podmiotu mówiącego, warto zachowywać się w dany sposób
- odpowiada na pytanie, po co jest teatr, korzystając z informacji zawartych w tekście i z własnych doświadczeń

- wyjaśnia, który z elementów przedstawienia teatralnego (reżyseria, gra aktorów, kostiumy, charakteryzacja, dekoracje, rekwizyty, muzyka, światło) jest szczególnie ważny i uzasadnia swój wybór, odnosząc się do własnych doświadczeń
- opowiada o wrażeniach z obejrzanego przedstawienia teatralnego
- wskazuje konsekwencje wyborów bohaterów
- wyjaśnia, jaką decyzję podjąłby, będąc na miejscu bohaterów
- wyjaśnia znaczenie przysłów
- poprawnie stosuje czasowniki w różnych rodzajach
- tworzy poprawne formy trudnych czasowników
- określa osobę, rodzaj i liczbę danego czasownika
- używa bezokoliczników w wypowiedzi
- poprawnie zapisuje nazwy: państw, regionów, miast, dzielnic, wsi, odróżniając nazwy własne od pospolitych
- redaguje plan szczegółowy na podstawie tekstu
- opowiada w kilku zdaniach o sytuacji przedstawionej na obrazie
- wskazuje na podstawie tekstu cechy baśni
- czyta tekst głośno, stosując odpowiednie tempo i intonację, z podziałem na role
- wskazuje na podstawie tekstu i baśni *Kopciuszek* różnice pomiędzy oboma tekstami
- wyjaśnia morał
- doradza rybakowi i jego żonie, o spełnienie którego życzenia mogliby poprosić, gdyby złota rybka dała im drugą szansę, uzasadnia swoją odpowiedź
- wybiera powiedzenie zgodne z przesłaniem tekstu i uzasadnia swój wybór, odnosząc się do znaczenia powiedzenia i treści tekstu
- wyjaśnia, dlaczego bohaterowie zachowują się w dany sposób i uzasadnia swoje stanowisko
- nazywa uczucia towarzyszące bohaterom i uzasadnia swoje stanowisko
- stosuje formy prostą i złożoną czasowników w czasie przyszłym
- określa znaczenie przysłówków w zdaniu
- dostrzega związek między przysłówkiem a czasownikiem
- stosuje zasady ortograficzne pisowni *nie* z: czasownikami, rzeczownikami, przymiotnikami i przysłówkami
- stosuje w wypowiedzi pisemnej odpowiednią kompozycję
- wydziela akapity

- wyjaśnia, co oznaczają powtórzenia w tekście
- wyjaśnia, co i jak mogłoby się potoczyć w tekście, gdyby poszczególne wydarzenia miały inny przebieg
- odpowiada, czy zgadza się z danymi powiedzeniami i uzasadnia swoją opinię
- porównuje historie bohaterów
- wyjaśnia, dlaczego bohaterowie scenek nie stosują zasad skutecznej komunikacji
- wyjaśnia znaczenie powiedzeń i odnosi je do swoich doświadczeń
- tworzy rady, jak nie należy zachowywać się w muzeum, wykorzystując zdania rozkazujące
- stosuje odpowiednie słownictwo, tworząc grzeczne prośby
- poprawnie zapisuje wyrazy z *ch* niewymiennym
- poprawnie zapisuje wyrazy z *h* niewymiennym
- poprawnie interpunkcyjnie zapisuje tekst
- redaguje opowiadanie twórcze na podstawie wstępu
- wymyśla trzy tytuły dla obrazu: poważny, zabawny, tajemniczy, uzasadnia swoje pomysły
- wymyśla nazwę dla ukazanej krainy i uzasadnia swój wybór
- wypisuje z tekstu epitety i wyjaśnia, co opisano za ich pomocą
- wyjaśnia, których słów dotyczą epitety w tekście
- wskazuje, co można wyobrazić sobie dzięki epitetom
- określa nastrój wiersza i uzasadnia swoje stanowisko
- układa wartości w odpowiedniej kolejności, tworząc hierarchię
- pracując w grupie
- wyjaśnia zalety i wady danych sytuacji
- uzupełnia zdania orzeczeniami w czasie teraźniejszym
- uzupełnia zdania orzeczeniami w czasie przeszłym
- redaguje pismne podziękowanie, uwzględniając konieczne elementy
- stosuje w podziękowaniu odpowiednią kompozycję i układ graficzny
- określa typ narratora utworu i uzasadnia swoje zdanie, odwołując się do tekstu
- odgaduje bohaterów utworu na podstawie wskazówek z tekstu
- przygotowuje plakat

- porównuje cechy bohaterów
- dopasowuje rysunki do bohaterów
- wyjaśnia, jakie emocje wzbudzają w innych bohaterowie książki
- wyjaśnia na podstawie własnych doświadczeń, na co zwraca uwagę przy zawieraniu przyjaźni
- wyjaśnia, jakie emocje wzbudzają bohaterowie, uzasadniają swoje odpowiedzi
- wypowiada się na temat bohaterów
- układa wydarzenia w kolejności pojawiania się w książce
- wyjaśnia, które wydarzenia z tekstu uważa za najważniejsze, uzasadnia swoje zdanie
- rozmawia na temat roli przyrody w życiu człowieka.

WYMAGANIA NA OCENĘ CELUJĄCĄ – UCZEŃ POTRAFI TO, CO NA OCENĘ BARDZO DOBRĄ, ORAZ:

- opowiada o sposobach spędzania wolnego czasu ze swoją rodziną
- przedstawia własne zdanie na temat zalet wspólnego spożywania posiłków
- wyjaśnia, jak można zacieśniać więzi rodzinne
- przedstawia w nietypowy sposób swój dom, domowników i ulubione przedmioty
- wymienia miejsca, w których można czuć się jak w domu i uzasadnia swój wybór
- samodzielnie formułuje zasady dobrego zachowania w różnych sytuacjach
- przedstawia pomysły sposobów pogodzenia się z decyzjami rodziców
- przedstawia pomysł na inne zakończenie wiersza
- wymienia zasady postępowania, dzięki którym można okazać wzajemny szacunek
- samodzielnie formułuje wnioski na temat decyzji podejmowanych w rodzinie
- przedstawia pomysły sposobów rozwiązywania konfliktów w rodzinie
- przedstawia pomysły na to, by o otaczającym świecie mówić w niezwykły sposób
- sprawnie korzysta ze słownika ortograficznego,
- korzysta z katalogu bibliotecznego, spisu produktów w sklepie internetowym
- układa historyjkę z wyrazów zbudowanych z różnych sylab
- układa rymowanki z wyrazami z ó
- układa historyjki z wyrazami z ó

- prezentuje historyjki na forum klasy
- redaguje poprawnie pod względem językowym, ortograficznym i kompozycyjnym kartkę pocztową z życzeniami w związku z określoną sytuacją
- określa nastrój obrazu i uzasadnia swoją wypowiedź
- opowiada o tym, co może wydarzyć się za chwilę pomiędzy bohaterami i uzasadnia swoją opinię
- wyjaśnia, co jest ważne podczas wspólnej zabawy
- wskazuje marzenia, dla których szkoła jest miejscem na ich spełnienie
- formułuje opinię, od kogo lub od czego zależy spełnienie marzeń
- samodzielnie formułuje pytania związane ze wspomnieniami szkolnymi, które można zadać rodzicom
- przedstawia projekt dotyczący szkoły marzeń
- wyjaśnia, co można zrobić, by szkoła, do której uczęszcza, stała się szkołą marzeń
- samodzielnie formułuje zasady dobrej współpracy w grupie
- próbuje znaleźć powody zachowań poszczególnych bohaterów
- samodzielnie formułuje pomysły dotyczące zapobiegania bierności uczniów podczas lekcji
- formułuje pomysły, jak zachęcić innych do czytania
- wybiera, dyskutując z kolegami i koleżankami w klasie, najlepszy z pomysłów na zachęcenie innych do czytania
- przygotowuje plakat z samodzielnie przygotowanymi hasłami promującymi bibliotekę jako miejsce warte odwiedzenia
- wyjaśnia, który z zawodów związanych z powstawaniem książek wydaje się mu najciekawszy i dlaczego
- poprawnie używa różnych form rzeczowników sprawiających trudności, a w przypadku wątpliwości korzysta ze słownika
- wymyśla zdanie pozwalające zapamiętać nazwy przypadków i ich kolejność
- zapisuje poprawnie wszystkie podane wyrazy z trudnościami ortograficznymi (pisownia wielką i małą literą)
- poprawnie zapisuje tytuły w wypowiedzi zapisanej ręcznie lub komputerowo na temat swoich ulubionych książek, filmów i programów
- stosuje poprawne formy rzeczownika
- trafnie wybiera najlepszą formę notatki i samodzielnie ją redaguje, zgodnie z wymogami dotyczącymi tej formy wypowiedzi
- przestrzega zasad poprawności językowej
- wyjaśnia związek tytułu z sytuacją przedstawioną na obrazie
- zapisuje trzy swoje cechy i prezentuje je w formie porównań
- wyjaśnia, jak w codziennym życiu można wykorzystać różnorodność: ludzi, zwierząt i roślin
- wyjaśnia, co można zrobić, by pomóc osobie prześladowanej i zadbać o swoje bezpieczeństwo

- przygotowuje plakat zachęcający do danego zachowania
- wymyśla hasło motywujące
- samodzielnie wykonuje plakat
- stosuje różnorodne słownictwo, korzysta z synonimów, budując swoją wypowiedź
- formułuje sądy na różne tematy
- proponuje swoje rozwiązania dla różnych kwestii
- samodzielnie projektuje znak, za pomocą którego informuje innych o potrzebie odpoczynku
- opisuje miejsce, używając przymiotników
- zastępuje przymiotniki modne ich synonimami, by tworzyć precyzyjniejsze wypowiedzi
- w przypadku wątpliwości korzysta z odpowiedniego słownika
- zapisuje poprawnie wszystkie podane wyrazy z trudnościami ortograficznymi (pisownia *rz*)
- samodzielnie i sprawnie korzysta ze słownika ortograficznego
- tworzy historyjkę z wyrazami z *rz*
- zapisuje poprawnie wszystkie podane wyrazy z trudnościami ortograficznymi (pisownia z *ż*)
- samodzielnie, zgodnie z wymogami dotyczącymi tej formy wypowiedzi, redaguje poprawny i wyczerpujący opis postaci, unikając powtórzeń
- wyjaśnia, jak w codziennym życiu można wykorzystać umiejętność opisywania postaci
- wyjaśnia związek między dziełem a tytułem rozdziału
- nadaje obrazowi własny tytuł i uzasadnia swój wybór
- samodzielnie przygotowuje folder dla zagranicznych turystów reklamujący najładniejsze miejsca w Polsce
- wyjaśnia, jak wyrazić miłość do ojczyzny w czasach pokoju
- wyjaśnia, jak zachowywać się podczas śpiewania lub słuchania *Mazurka Dąbrowskiego*
- samodzielnie tworzy definicję patriotyzmu i dyskutuje na temat współczesnego rozumienia patriotyzmu
- samodzielnie tworzy definicję gościnności
- wyjaśnia, dlaczego warto okazywać gościnność innym ludziom
- samodzielnie tworzy wypowiedź na temat tego, dlaczego warto znać przeszłość Polaków i Polski
- proponuje, jak wykorzystać różne przedmioty na scenie teatralnej
- tworzy kodeks kulturalnego zachowania w teatrze
- przygotowuje przedstawienie

- tworzy wypowiedzi, wykorzystując czasowniki nazywające czynności i stany
- wykorzystuje wiedzę o czasowniku do komunikowania się z otoczeniem w adekwatny sposób
- tworzy wypowiedź pisemną na temat miejscowości, w której mieszka, województwa, kraju, który chce odwiedzić i języka, którym mówią mieszkańcy tego kraju, poprawnie zapisując nazwy: państw, regionów, miast, dzielnic, wsi
- samodzielnie, zgodnie z wymogami dotyczącymi tej formy wypowiedzi, redaguje poprawny szczegółowy plan wydarzeń, unikając powtórzeń
- samodzielnie tworzy wypowiedź na temat tego, które cechy Kopciuszka są godne naśladowania, a które budzą wątpliwości
- umieszcza na plakacie elementy graficzne odnoszące się do tekstu
- porównuje baśń *Kopciuszek* i baśń *O rybaku i złotej rybce*, wskazując podobieństwo złotej rybki do jednej z postaci z baśni *Kopciuszek*
- wyjaśnia, na czym polega podobieństwo codziennego życia rybaka do życia Kopciuszka i jej sióstr
- wyjaśnia różnicę zakończeń obu utworów
- samodzielnie tworzy wypowiedź na temat zachowań bohaterów
- odróżnia w formach osobowych czasowników formę złożoną czasu przyszłego z bezokolicznikiem od formy złożonej z dwóch czasowników
- redaguje tekst z wykorzystaniem różnych, celowo dobranych przysłówków
- zapisuje poprawnie wszystkie podane wyrazy z trudnościami ortograficznymi (pisownia *nie* z różnymi częściami mowy)
- tworzy własne strategie uczenia się zasad ortograficznych
- samodzielnie, zgodnie z wymogami dotyczącymi tej formy wypowiedzi, redaguje poprawny opis przedmiotu, unikając powtórzeń
- wyjaśnia znaczenie tytułu w kontekście sytuacji przedstawionej na obrazie, uzasadnia swoje stanowisko
- proponuje rozwiązania różnych problemów
- wyjaśnia znaczenie tolerancji w życiu codziennym
- wskazuje zalety i wady korzystania z gier komputerowych
- proponuje rozwiązania prowadzące do przestrzegania zasad higieny cyfrowej
- wyjaśnia rolę zwierząt w życiu człowieka
- tworzy kodeks postępowania właścicieli zwierząt zabierających swoje pupile do miejsc publicznych
- tworzy wypowiedź dotyczącą powodów, dla których należy stosować zasady skutecznej komunikacji na co dzień
- samodzielnie formułuje wniosek uzasadniający zalety stosowania różnych typów zdań w wypowiedzi
- zapisuje poprawnie wszystkie podane wyrazy z trudnościami ortograficznymi (pisownia z *ch*)
- zapisuje poprawnie wszystkie podane wyrazy z trudnościami ortograficznymi (pisownia z *h*)
- formułuje wniosek dotyczący zasadności przestrzegania reguł polskiej interpunkcji i jej wpływu na sens wypowiedzi

- samodzielnie, zgodnie z wymogami dotyczącymi tej formy wypowiedzi, redaguje poprawne opowiadanie twórcze, unikając powtórzeń, stosując słownictwo dynamizujące akcję
- wykorzystuje związki frazeologiczne
- prowadzi wywiad z bliską osobą na dany temat
- formułuje stanowisko względem danego zagadnienia
- tworzy wypowiedzi poprawne pod względem składniowym
- wyjaśnia różnice pomiędzy podziękowaniami zapisanymi na kartoniku a tymi wysłanymi w SMS-ie
- redaguje SMS z podziękowaniem poprawnym pod względem merytorycznym i kompozycyjnym
- formułuje wypowiedź na temat tego, kto jest najważniejszą postacią w utworze i uzasadnia swoje stanowisko, odwołując się do tekstu
- redaguje wypowiedź na temat najbardziej zaskakującego wydarzenia tekstu, uzasadnia swoje stanowisko, odwołując się do tekstu
- formułuje wypowiedź dotyczącą cech i zachowań bohatera, uzasadnia swoje stanowisko, odwołując się do tekstu
- zabiera głos w rozmowie na zadany temat
- wyjaśnia, co oznaczają powiedzenia i zajmuje stanowisko wobec tego
- przyznaje złoty „Medal Śmiechu” jednemu wydarzeniu z książki, uzasadniając swój wybór
- opracowuje poradnik dla rodziców, w którym wyjaśnia, co dzieci oczekują od dorosłych i co domownicy mogą zrobić, by życie rodzinne było spokojniejsze i przyjemniejsze
- formułuje pogląd, że dobrze mieć koleżanki i kolegów, uzasadnia swoją opinię
- pracując w grupie, przygotowuje słuchowisko radiowe
- formułuje wypowiedź na temat najciekawszej postaci w utworze, najważniejszego wydarzenia i najbardziej emocjonującego wydarzenia
- nagrywa krótką relację dźwiękową z wymarzonej wycieczki, mówiąc, gdzie jest, co najbardziej zachwyca podczas wycieczki
- projektuje własną okładkę książki
- tworzy wpis na blogu
- wyjaśnia, dlaczego zgoda jest ważna
- formułuje morał wynikający z książki.

PRAKTYKI LEKTUROWE

Uczeń:

- 1) wybiera teksty zgodnie z preferencjami i zainteresowaniami oraz uzasadnia swój wybór;
- 2) planuje proces czytania;
- 3) dzieli się pierwszymi wrażeniami z przeczytanego tekstu;
- 4) **czyta w każdym roku szkolnym niemniej niż 4 dłuższe teksty literackie dla dzieci i młodzieży:**
 - a) wybrane wspólnie przez nauczyciela i uczniów z listy przykładowych tekstów do omówienia w klasach IV–VIII lub spoza tej listy,
 - b) wśród których znajdują się teksty poruszające zagadnienia bliskie doświadczeniom uczniów, takie jak: dom, rodzina, relacje rówieśnicze, przyjaźń, emocje, relacje człowieka i natury, różnorodność, wspólnotowość;
- 5) zapoznaje się z wybranymi fragmentami Biblii, w tym z opisem stworzenia świata oraz przypowieściami o miłosiernym Samarytaninie i o synu marnotrawnym, z wybranymi mitami greckimi, w tym o stworzeniu świata, o Syzyfie, o Dedalu i Ikarze, o Demeter i Korze, z baśniami i legendami ważnymi dla kultury światowej, europejskiej, narodowej i regionalnej;
- 6) czyta krótsze teksty literackie, w tym:
 - a) utwory narracyjne,
 - b) utwory liryczne,
 - c) utwory o charakterze patriotycznym, w tym *Mazurek Dąbrowskiego* Józefa Wybickiego i *Rotę* Marii Konopnickiej;
- 7) zapoznaje się z tekstami kultury należącymi do różnych sztuk, w tym filmu, teatru, malarstwa, rzeźby, muzyki, komiksu.

PRZYKŁADOWE TEKSTY DO OMÓWIENIA W KLASACH IV–VIII

1. Teksty narracyjne i dramatyczne:
 - 1) Adam Bahdaj, *Do przerwy 0:1* lub inna powieść;
 - 2) Justyna Bednarek, *Dom numer 5*;
 - 3) Paweł Beręsewicz, *Wszystkie lajki Marczuka, Szeptane* lub inna powieść;
 - 4) Miron Białoszewski, *Pamiętnik z powstania warszawskiego* (fragmenty);
 - 5) Karol Olgierd Borchardt, *Znaczy Kapitan*;
 - 6) Frances Hodgson Burnett, *Tajemniczy ogród* lub inna powieść;
 - 7) Lewis Carroll, *Alicja w Krainie Czarów*;
 - 8) Marine Carteron, wybrana powieść z serii *Podpalacze książek*;

- 9) Joanna Chmielewska, *Nawiedzony dom, Zwyczajne życie*;
- 10) Agatha Christie, wybrana powieść kryminalna;
- 11) Carlo Collodi, *Pinokio*;
- 12) Sarah Crossan, *Kasieńka, My dwie, my trzy, my cztery, Tippi i ja, Kończy się czas*;
- 13) Charles Dickens, *Opowieść wigilijna*;
- 14) Lloyd Cassel Douglas, *Wielki Rybak*;
- 15) Jacek Dukaj, *Wroniec*;
- 16) Aleksander Dumas, *Trzej muszkieterowie*;
- 17) Michael Ende, Momo, *Niekończąca się historia*;
- 18) John Flanagan, wybrana powieść z cyklu *Zwiadowcy*;
- 19) Aleksander Fredro, *Zemsta, Śluby panieńskie*;
- 20) Olaf Fritsche, *Skarb Troi*;
- 21) Ernest Hemingway, *Stary człowiek i morze*;
- 22) Roksana Jędrzejewska-Wróbel, *Stan splątania*;
- 23) Grzegorz Kasdepke, wybrana powieść;
- 24) Jacqueline Kelly, *Ewolucja według Calpurnii Tate*;
- 25) Emilia Kiereś, *Rzeka*;
- 26) Joseph Rudyard Kipling, *Księga dżungli*;
- 27) Nancy H. Kleinbaum, *Stowarzyszenie umarłych poetów*;
- 28) Janusz Korczak, *Król Maciuś Pierwszy, Bankructwo małego Dżeka*;
- 29) Rafał Kosik, *Felix, Net i Nika oraz Gang Niewidzialnych Ludzi*;
- 30) Barbara Kosmowska, *Pozłacana rybka*;
- 31) Zofia Kossak-Szczucka, *Topsy i Lupus*, wybrane opowiadanie z tomu *Bursztyny*;
- 32) Marcin Koziół, *Skrzynia Władcy Piorunów*;
- 33) Alice Kuipers, *Najgorsza rzecz, jaką zrobiła, Życie na drzwiach lodówki: powieść w notatkach*;
- 34) Selma Lagerlöf, *Cudowna podróż*;
- 35) Ursula K. Le Guin, *Czarnoksiężnik z Archipelagu*;
- 36) Stanisław Lem, *Cyberiada, Bajki robotów*;

- 37) Bolesław Leśmian, *Klechdy sezamowe*;
- 38) Clive Staples Lewis, wybrana powieść z cyklu *Opowieści z Narnii*;
- 39) Astrid Lindgren, *Bracia Lwie Serce, Ronja, córka zbójnika*;
- 40) Kornel Makuszyński, wybrana powieść;
- 41) Andrzej Maleszka, wybrana powieść z cyklu *Magiczne drzewo*;
- 42) Alan Aleksander Milne, *Kubuś Puchatek*;
- 43) Ferenc Molnár, *Chłopcy z Placu Broni (Chłopcy z ulicy Pawła)*;
- 44) Lucy Maud Montgomery, *Ania z Zielonego Wzgórza (Anne z Zielonych Szczytów)*;
- 45) Brandon Mull, *Wojna cukierkowa, Baśniobór*;
- 46) Małgorzata Musierowicz, wybrana powieść z cyklu *Jeżycjada*;
- 47) Edmund Niziurski, *Sposób na Alcybiadesa*;
- 48) Ewa Nowak, *Pajaczek na rowerze*;
- 49) Longin Jan Okoń, *Tecumseh*;
- 50) George Orwell, *Folwark zwierzęcy*;
- 51) Ferdynand Antoni Ossendowski, *Słoń Birara*;
- 52) Raquel Jaramillo Palacio, *Cudowny chłopak*;
- 53) Katherine Paterson, *Most do Terabithii*;
- 54) Sara Pennypacker, *Pax*;
- 55) Jacek Podsiadło, *Czerwona kartka dla Sprężyny*;
- 56) Rick Riordan, wybrana powieść z cyklu *Percy Jackson i bogowie olimpijscy*;
- 57) J.K. Rowling, wybrana powieść o Harrym Potterze;
- 58) Katarzyna Ryrych, *Król, Wyspa mojej siostry, Lato na Rodos*;
- 59) Antoine de Saint-Exupéry, *Mały Księżę*;
- 60) Éric-Emmanuel Schmitt, *Oskar i pani Róża*;
- 61) William Shakespeare, *Romeo i Julia, Sen nocy letniej*;
- 62) Henryk Sienkiewicz, *Krzyżacy, W pustyni i w puszczy, Quo vadis*;
- 63) Linn Skåber, *Młodość. Wyznania nastolatków*;
- 64) Nancy Springer, wybrana powieść z cyklu *Enola Holmes*;

- 65) Erin Stewart, *Blizny jak skrzydła*;
- 66) Marcin Szczygielski, *Teatr Niewidzialnych Dzieci, Arka Czasu, czyli wielka ucieczka Rafała od kiedyś przez wtedy do teraz i wstecz*;
- 67) Alfred Szklarski, wybrana powieść o Tomku Wilmowskim;
- 68) Dorota Terakowska, *Tam, gdzie spadają anioły, Córka czarownicy*;
- 69) John Ronald Reuel Tolkien, *Hobbit, czyli tam i z powrotem*;
- 70) Mark Twain, *Przygody Tomka Sawyera*;
- 71) Katarzyna Wasilkowska, *Już, już!*;
- 72) Danuta Wawiłow, Natalia Usenko, *Wierzbowa 13. Opowieści z Wierzbowej 13*;
- 73) Louis de Wohl, *Posłaniec króla*;
- 74) Karol Wojtyła, wybrany utwór;
- 75) Markus Zusak, *Złodziejka książek*;
- 76) Stefan Żeromski, *Szyfrowe prace, Siłaczka*.

2. Antologie i wybory tekstów:

- 1) *Gorzka czekolada i inne opowiadania o ważnych sprawach*, autorzy: Paweł Beręsewicz, Wojciech Cesarz, Barbara Kosmowska, Andrzej Maleszka, Katarzyna Ryrych, Katarzyna Terechowicz;
- 2) *Nazywam się...* (np. Mikołaj Kopernik, Fryderyk Chopin, Maria Skłodowska-Curie, Jan Paweł II i inni);
- 3) *Wszystkie kolory świata*, autorzy zebrani (Michał Rusinek i inni);
- 4) wiersze poetów dawnych i współczesnych niewymienionych w podstawie programowej;
- 5) zbiory mitologii światowej (np. słowiańskiej, skandynawskiej, staroegipskiej).

3. Teksty publicystyczne, popularnonaukowe, filozoficzne, biograficzne, literatura faktu:

- 1) Francesco D'Adamo, *Iqbal*;
- 2) Jacek Dąbała, wybrany tekst ze zbioru *Media ćwiczą rozum. Vademecum rozsądku dla obywateli, polityków i dziennikarzy*;
- 3) Anna Dziewit-Meller, *Damy, dziewczuchy, dziewczyny. Historia w spódnicy*;
- 4) Umberto Eco, wybrany felieton ze zbiorów *Zapiski na pudełku od zapalek*;
- 5) Arkady Fiedler, *Dywizjon 303*;
- 6) Rachel Firth, Minna Lacey, Jordan Akpojaro, *Filozofia dla początkujących*;

- 7) André Frossard, *Nie lękajcie się! Rozmowy z Janem Pawłem II*;
- 8) Natalia Gancarz, *Mietek na wojnie*;
- 9) Magdalena Grzebałkowska, *Wojenka. O dzieciach, które dorosły bez ostrzeżenia* (wybrany reportaż);
- 10) Boguś Janiszewski, wybrana pozycja z serii *To, o czym dorośli ci nie mówią* lub *Wyzwania*;
- 11) Leszek Kołakowski, *Mini-wykłady o maxi-sprawach, 13 bajek z królestwa Lailonii dla dużych i małych* (wybrany fragment);
- 12) Simona Kossak, *Serce i pazur. Opowieści o uczuciach zwierząt*;
- 13) Anna Kowalczyk, *Brakująca połowa dziejów. Krótka historia kobiet na ziemiach polskich*;
- 14) Karolina Lanckorońska, *Wspomnienia wojenne 22 IX 1939–5 IV 1945* (fragmenty);
- 15) Anna Mieszkowska, *Dzieci Ireny Sendlerowej*;
- 16) Nela Mała Reporterka, wybrany utwór;
- 17) Lidia Ostałowska, *Bezprizorni*;
- 18) Marie Pavlenko, *A kiedy zniknie pustynia*;
- 19) Łukasz Pilip, *Podwórko bez trzepaka. Reportaże z dzieciństwa* (wybrany reportaż);
- 20) Michel Piquemal, *Bajki filozoficzne*;
- 21) Magdalena Rigamonti, *Niewygodni. Mówią prawdę o wojnie* (wywiad z Adą Willenberg lub inny);
- 22) Michał Rusinek, *Szalik. O Wisławie Szymborskiej dla dzieci*;
- 23) Maria Strzelecka, *Simona*;
- 24) Justyna Suchecka, *Young power. 30 historii o tym, jak młodzi zmieniają świat*;
- 25) Zbigniew Urbanyi, *Na szlaku kliprów i windjammerów* (fragmenty);
- 26) Melchior Wańkowicz, *Bitwa o Monte Cassino, Ziele na kraterze*;
- 27) Urszula Zajączkowska, *Patyki, badyle*.